

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sk/16/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4020200298
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Martinčeková
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4020200298.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne: T. F., rod. A., nar. XX.X.XXXX, bytom V. Č.. XX, E., právne zastúpená Mgr. Cyntiou Takáčovou Szalaiovou, advokátkou so sídlom Nám. M.R. Štefánika č. 6, Komárno, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, v konaní o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovanej č.:XXX XXX XXXX X zo dňa 20.12.2016, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sa/42/2020-97 zo dňa 17.8.2020, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietla.

Žalovanej náhradu trov kasačného konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre zamietol žalobu žalobkyne, ktorou žiadala preskúmať rozhodnutie žalovanej č.:XXX XXX XXXX X zo dňa 20.12.2016, ktorým zamietla jej odvolanie a potvrdila prvostupňové rozhodnutie žalovanej zo dňa 28.4.2016. Týmto rozhodnutím Sociálna poisťovňa podľa § 65, § 82 a § 293ce zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o sociálnom poistení) od 17.11.2013 priznala žalobkyni starobný dôchodok v sume 201,90 eur mesačne.

2. Prvostupňový správny orgán v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia uviedol, že k 17.11.2013 žalobkyňa získala 12 455 dní dôchodkového poistenia, presný rozpis je uvedený v priloženom osobnom liste dôchodkového poistenia. Pri posúdení nároku na dôchodok a určení jeho sumy boli zhodnotené všetky preukázané doby dôchodkového poistenia. Celkovo tak získala 34 rokov a 45 dní obdobia dôchodkového poistenia, čím splnila podmienky nároku na starobný dôchodok 17.11.2013. Suma starobného dôchodku bola určená podľa § 66 ods. 1 cit. zákona ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Priemerný osobný mzdový bod bol určený ako podiel úhrnu osobných mzdových bodov za jednotlivé kalendárne roky rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období vyjadreného v rokoch. Úhrn osobných mzdových bodov za jednotlivé kalendárne roky rozhodujúceho obdobia je 9,9825. V rozhodujúcom období získala úhrnom 7791 dní dôchodkového poistenia, čo je 21,3453 rokov dôchodkového poistenia. Priemerný osobný mzdový bod je tak 0,4677. V zmysle § 63 ods. 4 písm. a/ cit. zákona sa k priemernému osobnému mzdovému bodu v hodnote nižšej ako 1,0 pripočíta v roku 2013 17% z rozdielu medzi hodnotou 1,0 a hodnotou priemerného osobného mzdového bodu, čím sa hodnota priemerného osobného bodu zvýšila na 0,5582. Aktuálna dôchodková hodnota platná ku dňu 17.11.2013 bola 10,0098 eur. Suma starobného dôchodku je tak určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového

poistenia a aktuálnej dôchodkovej hodnoty, čo je 190,70 eur mesačne. Táto suma sa ďalej podľa § 82 a 293ce cit. zákona zvýšila odo dňa priznania dôchodku na 201,90 eur mesačne.

3. Žalovaná sa v odvolacom rozhodnutí v celom rozsahu stotožnila s právnym posúdením uvedeným v prvostupňovom rozhodnutí. Odvolacie námietky považovala za bezpredmetné. Jednalo sa o námietky nedoručenia prvostupňového rozhodnutia do vlastných rúk, nevyhodnotenia starostlivosti o dieťa narodené v roku 1974, potreby aplikácii zákona č. 100/1988 Zb., nezapočítania obdobia zrážok z vdovského dôchodku, nezapočítania doby starostlivosti o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím.

4. Správny súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym posúdením veci zo strany žalovanej a žalobné námietky vyhodnotil ako nedôvodné. Námietku určenia rozhodujúceho obdobia vyhodnotil ako neopodstatnenú, pretože priemerný osobný mzdový bod bol určený ako podiel úhrnu osobných mzdových bodov za jednotlivé kalendárne roky rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období vyjadreného v rokoch. Rozhodujúce obdobie bolo podľa § 63 ods. 7 veta prvá cit. zákona rozšírené postupne pred január 1984 tak, aby v ňom bolo 22 kalendárnych rokov podľa § 63 ods. 6. Za nedôvodnú vyhodnotil aj námietku, že výpočet starobného dôchodku bolo potrebné vykonať podľa zákona č. 100/1988 Zb. Žalovaná správne určila spôsob určenia sumy starobného dôchodku, pretože tento závisí od dátumu vzniku nároku na starobný dôchodok a žiadnu zvýhodnenú dobu zamestnania podľa z.č. 100/1988 Zb. nezískala. Nedôvodná je aj námietka nezapočítania obdobia zrážok z vdovského dôchodku pre určenie výšky sumy dôchodku, pretože právna úprava neumožňuje takéto obdobie zhodnotiť do dôchodkového poistenia. Pokiaľ namietala, že jej nebola započítaná doba starostlivosti o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím od roku 2013, uviedol, že ako vyplýva z evidenčného listu dôchodkového poistenia, opatrovanie žalobkyni bolo zhodnotené od 10.6.2013 t. j. odo dňa podania prihlášky na dôchodkové poistenie z dôvodu poskytovania príspevku za opatrovanie, do 16.11.2013 t. j. do dňa, ktorý predchádzal dňu priznania starobného dôchodku. Ohľadne nezapočítania dôchodkového poistenia, ktoré bolo v exekučnom konaní uhradené, jednalo sa o obdobie rokov 2001 a 2002 a ako vyplýva z osobného listu dôchodkového poistenia, žalobkyňa celé obdobie od roku 2001 a 2002 mala zhodnotené pre nárok na starobný dôchodok.

5. V zákonom stanovenej lehote podala voči tomuto rozsudku kasačnú sťažnosť žalobkyňa. Namietala nesprávne právne posúdenie zo strany správneho súdu (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP). Mala za to, že správny súd v predchádzajúcom rozsudku sp.zn. 23Sa/39/2017 zo dňa 17.7.2017 posúdil otázku nezapočítania doby poistenia, za ktoré bolo poistné uhradené exekúciou v roku 2001 a 2002 inak, ako tomu bolo v napadnutom rozsudku zo dňa 17.8.2020. V prvom rozsudku súd uviedol, že žalobkyňa si musí toto obdobie uplatniť osobitnou žiadosťou. Týmto konštatovaním žalovaná uznala, že uvedené obdobie nezapočítala do doby dôchodkového poistenia. V tu preskúmanom rozsudku už súd uviedol, že táto námietka je nedôvodná, pretože ako vyplýva z osobného listu dôchodkového poistenia, žalobkyňa celé obdobie roku 2001 a 2002 má zhodnotené pre nárok na starobný dôchodok. Správny súd teda posúdil jednu a tú istú otázku dvoma rôznymi spôsobmi bez zmeny skutkového stavu. Citované obdobie malo byť automaticky započítané do doby dôchodkového poistenia bez potreby osobitnej žiadosti požadovať započítanie na účely starobného dôchodku. Ďalej žalobkyňa namietala, že žalovaná vo vydanom rozhodnutí nezohľadnila výšku minimálneho starobného dôchodku, ktorý je vyšší než starobný dôchodok priznaný žalobkyne, aj keď táto získala 34 rokov a 45 dní dôchodkového poistenia. Na získanie minimálneho dôchodku zákon vyžaduje získanie obdobia dôchodkového poistenia v rozsahu najmenej 30 rokov. Žalobkyni bol priznaný nižší starobný dôchodok, ako je zákonom stanovený minimálny dôchodok. Správny súd sa minimálnou výškou dôchodku nezaoberal. Žiadala, aby kasačný súd zrušil preskúmané rozhodnutia Sociálnej poisťovne alebo zmenil napadnutý rozsudok a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 23.11.2020. Stotožnila sa s právnym názorom správneho súdu, ktorý náležite právne posúdil vec a zotrvala na vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia prvého stupňa a druhého stupňa. Navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) po oboznámení sa s administratívnym a súdnym spisom a dôvodmi kasačnej sťažnosti zistil,

že kasačná sťažnosť je plne nedôvodná a sám nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu. Preto kasačnú sťažnosť zamietol z nasledovných dôvodov:

8. Z administratívneho spisu bolo zistené, že prvostupňovým správnym rozhodnutím zo dňa 28.4.2016 bol žalobkyni priznaný starobný dôchodok od 17.11.2013 v sume 201,90 eur mesačne podľa § 65, § 82, § 293ce zákona o soc. poistení. Jeho súčasťou bol osobný list dôchodkového poistenia, z ktorého vyplýva, že ako obdobie dôchodkového poistenia boli žalobkyni započítané okrem iného aj doby obdobia dôchodkového poistenia rokov 2001 a 2002. V roku 2001 bola žalobkyni započítaná doba od 1.1.2001 do 31.12.2001, teda celkovo 365 dní. V roku 2002 bola taktiež žalobkyni započítaná doba celého roku 2002 t.j. 635 dní.

9. Z administratívneho spisu bolo ďalej zistené, že žalovaná prípisom zo dňa 2.5.2016 v súvislosti s prvostupňovým rozhodnutím z 28.4.2016 o priznaní starobného dôchodku oznámila žalobkyni, že suma jej starobného dôchodku bola posúdená aj vzhľadom na § 82b zákona o soc. poistení, podľa ktorého poberateľovi starobného dôchodku vzniká nárok na zvýšenie sumy starobného dôchodku na sumu minimálneho dôchodku odo dňa priznania tohto dôchodku, najskôr však od 1.7.2015, ak poberateľ tohto dôchodku

- získal najmenej 30 rokov kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia a
- úhrn dôchodkových príjmov (starobný dôchodok, vdovský/vdovecký dôchodok) nedosahuje sumu minimálneho dôchodku zodpovedajúcu získanému počtu rokov kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia.

Žalobkyňa celkovo získala 34,1233 rokov obdobia dôchodkového poistenia, ktoré jej bolo zhodnotené na určenie sumy starobného dôchodku. Za predpokladu, že celé obdobie dôchodkového poistenia je kvalifikovaným obdobím dôchodkového poistenia, patrila by jej suma minimálneho dôchodku 285,30 eur mesačne. Keďže úhrn jej dôchodkových príjmov je vyšší ako suma minimálneho dôchodku, patrí jej starobný dôchodok v sume uvedenej vo výroku rozhodnutia.

10. Z administratívneho spisu bolo ďalej zistené, že rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X -II zo dňa 28.4.2016 jej Sociálna poisťovňa podľa § 81 ods. 2 zák. o soc. poistení od 17.1.2013 vypláca starobný dôchodok v sume 101,00 eur mesačne a vdovský dôchodok v sume 221,10 eur mesačne, teda spolu 322,10 eur mesačne. Pretože suma vdovského dôchodku je vyššia ako suma starobného dôchodku, bude jej v zmysle tohto ustanovenia vyplácaný starobný dôchodok v polovičnej sume.

11. Podľa § 134 ods. 2 písm. d/ SSP správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak ide o veci podľa § 6 ods. 2 písm. c), ak je žalobcom fyzická osoba.

Podľa § 203 ods. 1 SSP rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu.

Podľa § 203 ods. 2 SSP pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.

Podľa § 65 ods. 1 zákona o soc. poistení v znení účinnom ku dňu 29.12.2016 (právoplatnosť preskúmaného rozhodnutia) poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Podľa § 66 ods. 1 cit. zákona suma starobného dôchodku sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako.

Podľa § 82b ods. 3 písm. c/ bod 1 cit. zákona suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku sa zvýši tak, aby suma tohto dôchodku alebo úhrn súm podľa písmena c) sa rovnal sume minimálneho dôchodku, ak suma minimálneho dôchodku je vyššia ako suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku alebo ako úhrn súm starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a vyplácaného vdovského dôchodku alebo vdoveckého dôchodku.

12. Kasačný súd podrobne preskúmal odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia žalovanej ako i prvostupňového rozhodnutia a v súlade s názorom správneho súdu nezistil dôvodnosť žiadneho žalobného bodu. V zmysle osobného listu dôchodkového poistenia, ktorý je prílohou prvostupňového rozhodnutia, boli do obdobia dôchodkového poistenia zahrnuté všetky doby, ktoré boli preukázané listinnými dôkazmi ako doby dôchodkového poistenia. Takto bola zahrnutá aj doba celého roku 2001 a 2002. Je teda plne nedôvodná sťažnostná námietka, že žalovaná nezapočítala do obdobia dôchodkového poistenia tieto roky. Správny súd vyhodnotil túto námietku správne ako nedôvodnú, pretože žalobkyňa celé obdobie roku 2001 a 2002 má zhodnotenú pre nárok na starobný dôchodok. S týmto záverom je potrebné v plnom rozsahu súhlasiť, pretože vyplýva z administratívneho spisu.

13. Pokiaľ žalobkyňa v kasačnej sťažnosti v tejto súvislosti namietala, že ide o nesprávne právne posúdenie veci správneho súdu, pretože v prvom rozsudku zo dňa 17.7.2017 túto skutočnosť vyhodnotil odlišne, táto námietka je plne nedôvodná. Kasačný súd poukazuje na to, že tento rozsudok bol zrušený rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp.zn. 9Sk/26/2018 zo dňa 27.5.2020 z dôvodu nedostatku jeho dôvodov, pričom kasačný súd žiaden záväzný právny názor nevyslovil. Po zrušení v poradí prvého rozsudku nič nebránilo správne mu súdu prehodnotiť svoj pôvodný právny názor (sám nedostatočne zdôvodnený) a vyhodnotiť túto žalobnú námietku odlišne, ako to bolo v zrušenom rozsudku. Správny súd v novom rozsudku už dostatočne zrozumiteľne a jasne vyhodnotil tento žalobný bod, pričom toto jeho posúdenie je v súlade so skutkovým stavom, ktorý vyplýva z administratívneho spisu.

14. K tejto námietke kasačný súd dodáva, že odôvodnenie správneho súdu uvedené v poradí prvom, zrušenom rozsudku zo dňa 17.7.2017 bolo vyjadrením právneho názoru správneho súdu a nie žalovanej. Je teda účelové tvrdenie žalobkyne v kasačnej sťažnosti, že týmto konštatovaním (že žalobkyňa si musí toto obdobie uplatniť osobitnou žiadosťou) žalovaná uznala, že uvedené obdobie nezapočítala do doby dôchodkového poistenia

15. Čo sa týka ďalšej sťažnostnej námietky a to, že žalovaná sa v správnych rozhodnutiach a súd v rozsudku nezaoberali zákonom určenou výškou minimálneho dôchodku napriek splneniu kritérií zo strany žalobkyne, súd uvádza nasledovné:

16. Podľa § 203 ods. 1 SSP dôvody správnej žaloby možno meniť alebo doplniť do rozhodnutia správneho súdu. Žalobkyňa takúto námietku voči preskúmaným rozhodnutiam neuviedla v správnej žalobe, a ani počas celého správneho súdneho konania. Je pravda, že v zmysle § 134 ods. 2 písm. d/ SSP v spojení s § 203 ods. 2 SSP pri správnej žalobe fyzickej osoby v sociálnych veciach nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. Správny súd môže prihliadnuť aj na iné skutkové a právne dôvody, než boli uvedené v žalobe, avšak nie je povinný tieto dôvody vyhľadávať namiesto žalobcu. Vo všeobecnosti v zmysle tejto úpravy prihliada na také dôvody, ktoré napr. už vyplývajú z ustálenej judikatúry. Správny súd teda nemá povinnosť v odôvodnení rozhodnutia vyhodnocovať všetky možné kombinácie pred súdom nevznesených, napr. aj nedôvodných, námietok. Preto nie je možné vyčítať správne mu súdu, že sa touto konkrétnou otázkou nezaoberal. Sťažnostnú námietku z tohto dôvodu kasačný súd vyhodnotil ako plne nedôvodnú. Rovnako nedôvodná je námietka toho istého charakteru voči žalovanej, pretože táto sa v administratívnom konaní touto otázkou riadne zaoberala, ako vyplýva z bodu 18. tohto rozsudku.

17. Čo sa týka meritórneho posúdenia tejto sťažnostnej námietky, keďže sa jedná o konanie v sociálnych veciach, kde je žalobcom fyzická osoba a toto sa posudzuje neformálne, čomu zodpovedá aj ustanovenie § 453 ods. 2, veta prvá, časť za bodkočiarkou SSP, kasačný súd sa vyjadruje aj k tejto právnej otázke.

18. Žalovaná sa otázkou minimálneho dôchodku v rámci administratívneho konania riadne zaoberala, čo vyplýva z prípisu zo dňa 2.5.2016, ktorý k správnej žalobe pripojila samotná žalobkyňa. V ňom žalovaná uviedla konkrétne dôvody, pre ktoré nebolo možné priamo v rozhodnutí o priznaní starobného dôchodku aplikovať právnu úpravu o priznaní minimálneho dôchodku. Je nesporné, že žalobkyňa okrem priznaného starobného dôchodku poberá aj vdovský dôchodok v sume 221,10 eur mesačne. Vzhľadom na § 81 ods. 2 zákona o soc. poistení vypláca sa dôchodok, ktorý je vyšší v plnej sume a nižší dôchodok sa vypláca v polovičnej sume. Z tohto dôvodu podľa rozhodnutia zo dňa 28.4.2016 bol vyplácaný žalobkyňi celkovo súhrn dôchodkov v sume 322,10 eur mesačne. Suma minimálneho dôchodku by jej v zmysle § 82b cit. zákona patrila vo výške 285,30 eur mesačne a keďže úhrn jej dôchodkových príjmov je vyšší ako suma minimálneho dôchodku, patrí jej starobný dôchodok v sume priznanej prvostupňovým rozhodnutím. Žalovaná postupovala plne v súlade s § 82b ods. 3 písm. c/ bod 1 citovaného zákona.

19. Kasačný súd vyhodnotil všetky sťažnostné námietky ako plne nedôvodné a sám nezistil dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu, preto kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

20. O náhrade trov kasačného konania bolo vo vzťahu k žalovanému rozhodnuté podľa § 168 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP. Ako úspešnému účastníkovi kasačného konania mu súd náhradu trov nepriznal, pretože neboli splnené podmienky § 168 SSP. Žalobkyňa ako neúspešná účastníčka nemá právo na náhradu trov kasačného konania (§ 167 ods. 1 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

21. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.